604/00

Den 9. oktober 2000 blev i sag nr. 52.629:

xxxxxx xxxxxxxx xxxxxx
xxxxxxxxxx x
xxxx xxxxxxxxxx

mod

Nykredit Østifterne
Forsikring A/S
Nørre Farimagsgade 64
Postboks 2240
1019 København K

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der har husejerforsikring i Nykredit Østifterne Forsikring A/S, tidligere Østifterne Forsikring gs., klager ved sin advokat over størrelsen af den af selskabet udbetalte erstatning for en anmeldt brandskade.

Det fremgår af sagens akter, at den forsikrede ejendom den 12/3 1999 var udsat for en brandskade. Skaden blev besigtiget af selskabets taksator, der i den forbindelse udarbejdede en skadeopgørelse. Af skadeopgørelsen, som er underskrevet af taksatoren og klageren henholdsvis den 19/4 1999 og den 21/4 1999, fremgår bl.a.:

"Dato for 1 besigt : 15.03.1999
Skadeårsag : Brand, jf. rapport, antageligt opstået i halmfyr.
…
Sammendrag af erstatninger
…

I alt excl. moms	ca.	**455.236**
25% moms excl. evt. kontanterstatninger		113.809
Maximal opnåelig erstatning	**ca.**	**569.045**

Udover maximal opnåelig erstatning dækkes efter aftale og/eller faktura:

1) Murerarbejdet ved brandmur, halmbane mv.
2) Vvs-install. midlertidig varmeforsyning ca. kr. 3.500
3) Div. kontanterstatninger for eget arbejde ved oprydning, afhugning omkring spær mv.

…
Der tages forbehold for endelig godkendelse ved Østifternes hovedkontor."

I forbindelse med et møde mellem taksatoren, klageren og en brandinspektør den 8/4 1999 blev der indhentet et "dagbogsnotat", hvoraf fremgår: "Modtaget og deres konklusion:

* at der ikke var fejl i el-installationerne,
* at der i den elektriske styring til halmfyret var sprunget en sikring og,
* at branden derfor var opstået omkring halmfyret på en eller anden måde.

T.S. (som har lavet brandundersøgelsen) kunne efter sine undersøgelser ikke påvise det nøjagtige arnested eller den præcise brandårsag nærmere end, at branden antageligt var opstået ved halmfyret. Derfor intet at bemærke ved politirapporten. Dagbog til kons herom."

Af brandinspektørens udaterede rapport - udfærdiget på baggrund af en inspektion den 17/3 1999 - fremgår endvidere: "**Konklusion:** Det kan konkluderes, at det er overvejende sandsynligt, at branden er opstået i/ved halmfyringsanlægget. Den elektriske installation kan udelukkes at have været årsag til brandens opståen. Muligheden er til stede for, at tilbagebrænding fra kedlen har forårsaget brandens opståen. … Det kunne konstateres, at halmen i kedlen ikke har været overrislet med vand (foto 12). Brandlidte oplyste på forespørgsel, at han havde sat dette overrislingsanlæg ud af funktion for flere år siden, fordi det ofte udløste. Han oplyste endvidere, at han havde demonteret afbryderen, der skulle standse anlægget, hvis der ikke blev ført halmballer frem til indfyringsaggregatet. Halmfyringsaggregatets stempel sås at være standset i en midterposition."

Ved skrivelse af 7/5 1999 meddelte selskabet klageren: "Fra vores konsulent C.R. har vi modtaget den endelige skadeopgørelse. Opgørelsen kan anerkendes af selskabet og vi har noteret os, at opgørelsen ligeledes er underskrevet af Dem til godkendelse. … Vi gør Dem opmærksom på, at erstatningen betales excl. moms, idet De er momsregistreret og derfor kan fratrække momsbeløbet i Deres momsregnskab."

Ved skrivelse af 10/5 1999 meddelte selskabet endvidere klageren: "Vi henviser til vores brev af den 7. maj 1999 vedrørende ovenstående skade. Politiet i Nykøbing F. har d.d. meddelt os, at vi ikke har modtaget fuldstændig underretning fra politiet om brand-

årsagen. Vi forventer snarest at høre yderligere herom fra politiet og i mellemtiden er vi nødsaget til at tage forbehold for erstatningspligten."

Den 11/5 1999 modtog selskabet følgende skrivelse fra politiet: "Under henvisning til telefonisk samtale d.d. med M.S. fremsendes herved fotokopi af undersøgelseserklæring fra Brandteknisk Institut. Det bemærkes, at erklæringen er indgået hertil den 08. maj 1999. Som meddelt telefonisk fortsættes efterforskningen på grundlag af oplysningerne i erklæringen, idet brandlidte vil blive gjort bekendt med indholdet, herunder særligt afbrydningen af overrislingsanlægget og demontering af afbryderen til standsning af anlægget, hvis der ikke bliver ført halmballer frem. Brandlidte vil blive afhørt med en sigtedes rettigheder - minimum for overtrædelse af beredskabslovgivningen. Jeg skal beklage at sagen er fremsendt med oplysning at politiet ikke foretager yderligere, idet efterforskningen ikke var tilendebragt, ligesom samtlige bilag ikke var til stede. Såfremt De ønsker det, kan de blive gjort bekendt med brandlidtes forklaring hertil."

Ved skrivelse af 16/6 1999 meddelte selskabet klageren: " Ud fra de foreliggende oplysninger fra politiet er det desværre ikke muligt at vurdere om brandårsagen vil få indflydelse på Østifternes erstatningspligt. Vi er derfor nødsaget til at anmode politiet om, at få tilladelse til at stille supplerende spørgsmål til Dansk Brandteknisk Institut. Vi skal derfor efter omstændighederne været indstillet på at betale den fremsendte acontoregning fra Tømrerfirmaet. De vil derfor modtage en check på kr. 150.000,- en af de nærmeste dage. Indtil sagen er endelig afklaret, vil der ikke kunne udbetales yderligere erstatning. Så snart vi har fået sagen tilstrækkeligt belyst, vil vi tage stilling til erstatningspligten på ny."

Selskabet stillede herefter i skrivelse af 25/6 1999 følgende spørgsmål til brandinspektøren:

"1. Kan det med sikkerhed siges, at branden er opstået i halmfyringsanlægget?
2. Hvor præcist kan det siges, at branden er opstået ved tilbagebrænding fra kedlen?
3. Ville branden have haft en anden udbredelse hvis brandsikringen ikke var sat ud af kraft? Hvis ja, hvilken?
4. Kan det udelukkes, at der har været tale om en røggaseksplosion? Hvis ja, ønskes der en begrundelse herfor.

5. Er der nogle andre mulige brandårsager?
6. Eventuelle andre supplerende oplysninger.
7. Hvilke punkter i BTV 22 er ikke overholdt?"

Brandinspektøren besvarede i skrivelse af 16/7 1999 spørgsmålene således:

"Ad 1. Med henvisning til konklusionen i vores rapport kan det konkluderes, at det er overvejende sandsynligt, at branden er opstået i eller umiddelbart ved halmfyringsanlægget.

Ad 2. Det kan ikke fastlægges mere præcist end beskrevet i rapporten.

Ad 3. Muligheden for at tilbagebrænding ville være minimal, hvis overrislingsanlægget havde fungeret.

Ad 4. Der blev ved undersøgelsen ikke fundet tegn på røggaseksplosion i kedelrummet. Kedelrummets loft fandtes sodsværtet, hvilket ifølge det oplyste, det havde været før branden. Der fandtes i øvrigt kun mindre varmeskade i kedelrummet, hvorfor det må afvises at en røggaseksplosion i kedlen skulle have forårsaget brandens opståen.

Ad 5. Det fandtes ved undersøgelsen af de tekniske installationer ikke andre end de i undersøgelsesrapporten beskrevne muligheder for brandens opståen. Muligheden for at branden skulle være påsat ved antændelse af halmen i påfyringsaggregatet kan i princippet aldrig udelukkes.

Ad 6. Ingen yderligere oplysninger.

Ad 7. Der er sket overtrædelse af BTV 22 afsnit 8.3."

Selskabet meddelte herefter klageren i skrivelse af 11/8 1999: "På baggrund af DBI's oplysninger er det vores vurdering, at det med sikkerhed kan konstateres, at branden er opstået i/ved halmfyrsanlægget, at røggaseksplosion og kortslutning kan udelukkes som mulige brandårsager, men at det omvendt med stor sandsynlighed kan konstateres, at den manglende overrisling har haft indflydelse på både skadens opståen og omfang. På grund af Deres afbrydelse af overrislingsanlægget har politiet forelagt Dem et bødeforlæg og vi er bekendt med, at De har accepteret bødeforlægget. I relation til Deres forsikringsaftale med Østifterne har Deres afbrydelse af overrislingsanlægget den forsikringsmæssige konsekvens, at De ikke er berettiget til erstatning for den skete skade. Dette skyldes, at Deres 'Forsikringsbetingelser for landbrugsejendomme' indeholder

en klausul, som foreskriver, 'som anført i bygningsspecifikationen omfatter forsikringen mekanisk halmfyringsanlæg, som er installeret i overensstemmelse med Brandteknisk vejledning nr. 22, 1. udgave 1980' **samt** 'såfremt der foretages ændringer i halmfyringsanlægget, eller bygningsmæssige ændringer, skal Østifterne omgående underrettes'. Ifølge vores regler for halmfyringstarifering kan der alene tegnes forsikring for anlæg, som opfylder Brandteknisk vejledning nr. 22, og da De afbrød vandtilførslen til halmfyrsanlæggets overrisling medførte dette blandt andet, at vejledningens regler om brandslukning, jf. pkt. 8.2, ikke længere var overholdt. Kopi af den omtalte regel vedlægges. I retrospekt må vi konstatere, at vi ikke ville have accepteret at fortsætte forsikringsrisikoen, hvis De som nævnt i forsikringsbetingelserne havde kontaktet os og meddelt, at De havde afbrudt overrislingsanlægget til Deres halmfyrsanlæg. … Vi tillader os derfor at returnere de uekspederede regninger fra Tømrer- og Snedkerfirmaet U.A., for hvilke vi ikke kan tilbyde at foretage afregning. Som bekendt har vi allerede udbetalt kr. 150.000,- i.h.t. den fremsendte acontofaktura af 13.5.1999 fra Tømrer- og snedkerfirmaet U.A., og vi har også betalt kr. 3.698,80 til Smedefirmaet P.H.O. Vores konsulent C.R. har ligeledes accepteret en række oprydningsarbejder, som vi vil foretage afregning af, når der fremsendes regninger til vores konsulent for godkendelse. Da vi har afvist erstatningspligten, har De uberettiget opnået dækning for disse udgifter, og vi vil derfor overveje, hvorledes vi vil kræve dem refunderet."

Selskabet har endvidere over for nævnet i skrivelse af 27/3 2000 anført: "Klagerens advokat gør gældende, at vi ved brevet af 7. maj 1999 har givet et ubetinget tilsagn om at erstatte den skete skade. Endvidere at selskabet ikke har dokumenteret, at der foreligger en fareforøgelse som angivet i FAL § 45. Af det ovenfor anførte fremgår, at selskabet har udvist stor grundighed med henblik på at afklare om der forelå en fareforøgelse. Så snart dette var klarlagt, meddelte vi klageren, at vi ville gøre fareforøgelse gældende. I lyset af vort brev af 7. maj 1999 meddelte vi den 16. juni 1999, at vi - med forbehold - ville betale en a conto regning. Klageren har erkendt at have overtrådt de brandtekniske regler og har vidst eller burde have vidst, at overtrædelsen indebar en betydelig risiko for brandens opståen og omfang. Da klageren således har været i ond tro ved modtagelsen af vort brev af 7. maj 1999, kan han efter vor opfattelse ikke støtte ret herpå. Efter omstændighederne er vi dog villige til at afstå fra at kræve tilbagebetaling af de allerede udbetalte beløb. Spørgsmålet om klageren har gjort sig skyldig i fare-

forøgelse afhænger af en vurdering af policeteksten. Af risikobetingelserne (R 401001) fremgår i indledningen, at der er installeret halmfyringsanlæg efter Brandteknisk vejledning nr. 22, og at selskabet skal underrettes omgående, såfremt der sker ændringer i halmfyringsanlægget. Endvidere anføres det i pkt. 3.3.2.4, at klageren skal orientere om ændringer vedr. installation af halmfyr og ændringer i halmfyringsanlægget. Ifølge FAL § 45, stk. 1 foreligger der fareforøgelse, hvis den sikrede (klageren) ændrer en i policen bestemt angivet fareomstændighed, og selskabet er i forhold til den sikrede fri for ansvar, hvis det ikke ville have overtaget forsikringen med de ændrede risikoforhold. Klageren har erkendt at have afbrudt for vandforsyningen til overrislingsanlægget, d.v.s. den subjektive betingelse er opfyldt. Policeteksten meddeler utvetydigt, at ændringer vedr. halmfyret skal meddeles omgående, og baggrunden herfor er naturligvis, at der er en betydelig risiko, hvis anlægget ikke opfylder de offentlige krav. Der er således tale om en bestemt angivet fareomstændighed, som klageren har ændret. Selv om det ikke er et krav efter lovbestemmelsen, burde klageren have indset, at afbrydelsen af vandtilførslen ville afstedkomme en betydelig risiko for, at en brand ville brede sig til hele ejendommen. Efter vor opfattelse er betingelserne for at gøre fareforøgelsen gældende opfyldt. Det er en ufravigelig betingelse for indtegning af ejendomme med halmfyringsanlæg i vort selskab, at der er installeret overrislingsanlæg, og at dette er funktionsdygtigt. Dette krav gælder så vidt vi er orienteret alle danske forsikringsselskaber. Som følge heraf medfører fareforøgelsen, at selskabet går fri for ansvar i forhold til klageren."

Klagerens advokat har heroverfor i skrivelse af 8/6 2000 til nævnet anført: "..(Klageren) er den 17.3. fremkommet med samtlige relevante oplysninger i sagen overfor politiet og brandinspektøren, der var tilstede samtidig. Brandinspektørens udaterede rapport er aldrig forelagt min klient, der således intet kendskab har til, hvornår den er fremkommet. Det fremgår alene af rapporten, at inspektionsdagen var den 17.3.1999. Det fremføres gang på gang fra forsikringsselskabets side, at min klient skulle have foretaget **ændringer** i halmfyringsanlægget ved **afbrydelse** af vandtilførslen. **Dette er ikke rigtigt**. Der er alene over en periode undladt vandpåfyldning. Dette er ikke konstaterbart og er alene en oplysning, der beror på min klients ærlighed. ..(Klageren) er en særdeles samvittighedsfuld og omhyggelig person, der ikke vil drømme om at gøre noget ham bekendt forkert. Min klient oplyser, at han personligt er overbevist om, at branden skyldes en røggaseksplosion i kedlen, hvilket er en ofte forekommende hændelse i et halmfyr. Han

kan ikke afvise, at døren fra halmfyrsrummet til halmlageret ved et uheld måske ikke har været lukket rigtigt, således at røggaseksplosionen kan have bevirket antændelse i rummet ved siden af. Da der ofte sker røggaseksplosioner i kedelrummet til et halmfyr, vil det ikke være muligt for brandinspektøren at konstatere den konkrete sodsværtning fra netop denne røggaseksplosion. Vedrørende brandinspektørens erklæring skal det fremhæves, at den alene nævner, at det er en mulighed, at tilbagebrænding kan være årsag. Der kan ikke siges noget om sandsynligheden. Forsikringsaftalelovens § 45 kræver en ændring af en i policen bestemt angivet fareomstændighed. Dette er der efter vor opfattelse ikke tale om i denne sag. I forsikringsaftalelovens § 51 findes en mindre indgribende regel om givne pålæg om forholdsregler der skal iagttages for at forebygge eller formindske skadens omfang og tilsidesættelse heraf. I denne bestemmelse forudsættes udtrykkeligt, at selskabet i policen eller forsikringsvilkårene udtrykkeligt har givet pålæg om en bestemt forholdsregel. Forholdet er omtalt i Preben Lyngsøe's: Forsikringsaftalelovens 4. udgave side 231, hvoraf det fremgår: 'Den sikrede skal have mulighed for direkte af policen eller vilkårene at se, hvad det er han skal gøre eller ikke gøre.' Dersom det tydeligt havde fremgået af police eller forsikringsbetingelser for min klient, at dækning var betinget af, at han kontinuerligt sørgede for vandpåfyldning af sprinkleranlægget, er der ingen tvivl om, at han altid ville have opfyldt dette. Noget sådant fremgår imidlertid ikke nogen steder. På den baggrund er det vor opfattelse, at forsikringsselskabet ikke kan påberåbe sig overtrædelse af hverken forsikringsaftalelovens § 45 eller § 51. Dertil kommer stadig det forhold, at forsikringsselskabet i forbindelse med opgørelse af forsikringserstatningen den 21.4.1999 godkender denne under forbehold for hovedkontorets endelige godkendelse. Endelig godkendelse fremkom derefter ubetinget ved skrivelse af 7.5.1999. Da ..(klageren) havde afgivet sine oplysninger allerede den 17.3.1999, må det være forsikringsselskabets eget ansvar, at man endeligt godkender erstatning og erstatningsansvar uden forbehold på baggrund af politirapportmaterialet uden at afvende brandinspektørens erklæring. Endvidere gøres det gældende, at Østifterne Forsikring G/S også ved sin efterfølgende adfærd har anerkendt erstatningsansvaret ved betaling af a/c beløb flere gange efter at have modtaget Dansk Brandteknisk Instituts rapport."

Forsikringsbetingelserne indeholder bl.a. følgende bestemmelser: "Energi: Der er installeret halmfyringsanlæg efter Brandteknisk vejledning nr. 22, 1. udgave 1980. Så-

fremt der foretages bygningsmæssige ændringer, eller ændringer i halmfyringsanlægget skal Østifterne omgående underrettes. … **3 Risikoændring** Forsikringen er tegnet på baggrund af forsikringstagers oplysninger ovenfor om bl.a. bebygget areal, anvendelse af ejendommen m.v. … 3.2 Forsikringstager skal snarest muligt meddele følgende ændringer i risikoforholdene til Østifterne … 4. installering af halmfyr samt ændringer i halmfyrsanlægget."

Nævnet udtaler:
Selskabet har ved skrivelse af 7/5 1999 godkendt taksatorens skadeopgørelse uden nogen forbehold. Nævnet finder på baggrund af det oplyste ikke grundlag for at anse godkendelsen for ikke bindende.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, Nykredit Østifterne Forsikring A/S, skal udbetale klageren fuld erstatning for den anmeldte brandskade med tillæg af renter efter forsikringsaftalelovens § 24.

Jørgen Nørgaard